

Psykologer er del av primærhelsetjeneste

Tilgjengeligheten av tjenester for personer med både lettere og tyngre psykiske lidelser er for dårlig, ventelistene er for lange, og det er for tilfeldig hvem som får hjelp når. Vi trenger flere psykologer, et bedre lavterskeltilbud og en ny opptrappingsplan.

TEKST

Rebekka Borsch

PUBLISERT 5. september 2013

tilskuddsordningene slik at flere psykologer ansettes i kommunene, en opptrappingsplan for psykisk helse, styrket forskning på psykisk helse, og en opptrapping for helsestasjonene, skriver Venstres Rebekka Borsch.

Illustrasjon: YAY Micro

DEBATT : PSYKISK HELSEPOLITIKK

Folkehelseinstituttet anslår at de samlede samfunnsøkonomiske kostnadene for psykiske lidelser i Norge beløper seg til mellom 60 og 70 mrd. kroner årlig. Depresjoner er den enkeltsykdommen som koster staten mest, vesentlig mer enn henholdsvis hjerte- og karlidelser, kreftsykdom, trafikkulykker og alkoholskader. Ifølge Folkehelseinstituttet står psykiske lidelser for 40 prosent av sykefraværet og 40 prosent av kostnadene for uførepensjon. En av tre som mottar uføretrygd for psykiske lidelser, sier at de aldri har søkt hjelp for problemene sine.

«Venstre mener at tilgangen til et psykisk helsetilbud må bli en like selvfølgelig del av primærhelsetjenesten som allmennlegetjenesten, helsesøster- og fysioterapitjenesten»

Alt dette burde tilsi en kraftig politisk satsing for å bedre forebyggings- og behandlingstilbudet for psykisk helse. Utviklingen går dessverre ikke riktig vei: Ved utgangen av 2012 sto over 9000 voksne og nesten 3400 barn i kø for psykisk hjelp i Norge. Tall fra Norsk pasientregister (NPR) viser at gjennomsnittlig ventetid innenfor psykisk helsevern for voksne har økt fra 2011 til 2012. Samtidig er det registrert 1400 brudd på behandlingsgarantier, og ifølge Psykologforeningen blir det jukset med ventelister over hele landet. I tillegg har tallet på kliniske psykologer med driftsavtaler gått ned i de siste årene.

Der folk bor

I 2009 mottok ca. 70 prosent av voksne med psykiske lidelser behandling både i kommunen og i spesialisthelsetjenesten. Det er stor grunn til å tro at mange problemer som havner i spesialisthelsetjenesten, ville blitt løst i førstelinjetjenesten dersom det var et godt utbygd tilbud i kommunene. Mangelen på lavterskeltilbud fører til at pasienter raskere henvises videre, noe som gir lange ventelister – som igjen kan føre til at mange blir sykere mens de venter på hjelp. Dette er samfunnsøkonomisk ulønnsomt, i tillegg til at det forringer livskvaliteten til pasienten.

Venstre mener at tilgangen til et psykisk helsetilbud må bli en like selvfølge del av primærhelsetjenesten som allmennlegetjenesten, helsesøster- og fysioterapitjenesten. Psykologer er del av primærhelsetjenesten. Venstre vil derfor at hovedsatsingen innenfor psykisk helse må skje i primærhelsetjenesten. Både forebygging, behandling og rehabilitering bør i hovedsak skje på kommunalt nivå og knyttet til de distriktpspsykiatriske sentrene (DPS).

Mer opptrapping

Venstre fremmet i mars 2013 et forslag om lavterskeltilbud innenfor psykisk helse i kommunene. Her foreslår vi blant annet å styrke tilskuddsordningene slik at flere psykologer ansettes i kommunene, en opptrappingsplan for psykisk helse, styrket forskning på psykisk helse, og en opptrapping for helsestasjonene. I Venstres alternative statsbudsjett styrket vi det psykiske helsearbeidet i kommunene med 100 mill. kr mer enn regjeringen. I tillegg styrket vi helsesøstertjenesten med 75 mill. kr.

I dag er det stor usikkerhet knyttet til finansieringsordningene mellom spesialisthelsetjenestene og kommunene. Dette, sammen med en presset kommuneøkonomi, hindrer kommunene i å forberede seg til at samhandlingsreformen også skal inkludere psykiske helsetjenester i 2016. Det er uheldig at behandlingsskapiteten i spesialisthelsetjenesten allerede nå synes å bli trappet ned – uten at helsetilbudet er bygget opp i kommunene.

Store besparelser

Et godt utbygd psykisk tjenestetilbud i kommunen vil gi store besparelser for helsevesenet fordi man kan forhindre at små problemer får utvikle seg til å bli store og dyre helseutfordringer som havner i spesialisthelsetjenesten. Flere må få hjelp til å håndtere utfordringer knyttet til normale livssituasjoner, som skilsmisse, fødselsdepresjoner og dødsfall.

I snitt har to av tre kommuner ikke en eneste psykolog ansatt. Helsedirektoratets tilskuddsordning «Psykologer i kommunehelsetjenesten» er et prisverdig virkemiddel, men langt fra tilstrekkelig for å sette kommunen i stand til å innfri forpliktelsene etter helse- og omsorgstjenesteloven og for å kunne tilby innbyggerne et lavterskeltilbud som Venstre mener er nødvendig.

Informasjon og opplysning er hjelp til selvhjelp. Vi ser at faste tider for helsetjenesten på ungdomsskolene og videregående skoler har gitt betydelige, og økende, besøkstall. Vi ser også at flere gutter tar kontakt. En nasjonal opptrapping for helsestasjonene og skolehelsetjenesten er derfor et svært viktig tiltak som vil gi langsiktig effekt.

Venstre kommer til å fortsette å sette fokus på utfordringene rundt psykisk helse i kommunene. Dette gjør vi fordi vi setter folk først og enkeltmennesket i sentrum av all politikk.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 50, nummer 9, 2013, side

TEKST

Rebekka Borsch, stortingskandidat Buskerud Venstre/sentralstyremedlem Venstre